

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ" - ЮРИДИЧЕСКИ
ФАКУЛТЕТ

ПРОГРАМА
по Римско частно право

Тема I

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Предмет на Римското частно право. Римското частно право -- "най-съвършенната, доколкото знаем, форма на право, което почива на частната собственост".

2. Методът за изучаване на Римското частно право. Ненаучни установки на буржоазната юридическа литература. Игнориране на класовата борба и характера на правото като израз на волята на господстващата класа.

3. Същност на Римското частно право. Изграждане на същото. Цивилно право *ius civile*, право на народите *ius praetorium* проторско или хонорарно право *ius praetrium, ius honorarium*

Взаимовлияние между цивилното право, преторското право и правото на народите. Взаимно влияние, сближаване и постепенно сливане на системата на цивилното право и правото на народите.

Тема II

ПОСТОЯНИИ НА РИМСКОТО
ЧАСТНО ПРАВО

4. Юридически обичай. Закон.

5. Едикти на магистратите и значението им за изработването на хоноранното право.

6. *Senatus consulta* и императорски конструкции

7. Юриспруденция. Развитието на римската юриспруденция. Тълкувателни методи на предкласическата и класическата римска юриспруденция. Видни римски юристи и тяхното литературно творчество.

8. Юстинианова кодификация. Ход на кодификацията. Дигести, интерпалации в дигестите. Законодателни сборници след Юстиниан.

Т е м а III

РИМСКИ ГРАЖДАНСКИ ПРОЦЕС

9. Легислакционен процес. Същност; производство пред магистрата и производство пред заклетия съдия /*apud iudicem* /. Видове

10. Формуларен процес. Роля на претора във формуларния процес. Производство пред съдебния магистрат / *in jure/Litis contestatio* и формула. Производство пред заклетия съдия; доказателства и съдебно решение. Принудително изпълнение.

11. Служебен когнитивен процес. Причини за установяването му. Ход на процеса. Доказателства в служебния когнитивен процес. Съдебното решение в същия.

/actio) (exceptio) (res
indicata)

Т е м а IV

ПРАВОСПОСОБНОСТ И ДЕЕСПОСОБНОСТ

12. Правоспособност в рамското робовладелческо общество.

13. Роби. Пълното безправие на робите. Неограничената власт на робовладелците - основно начало на робовладелческия край.

14. Правоспособност и дееспособност на робите. Попадане в робство и освобождаване на робите. Патронат.

15. Свободни Римски граждани и чужденци.

16. Колони. Причини за възникване на колоната. Правно положение на колоните.

17. Корпорации и фондации. Историческо развитие на корпорациите в Рим. 7 дееспособността при римското робовладение. Дееспособност на непълнолетните и некавършилите 26 годишна възраст. Дееспособност на жените, разточителните и безумните.

Т е м а V

РАМСКАТА ФАМИЛИЯ

18. Домовладелец / *pater familias* / и подвластни. Сметчаване на личноправната и имущественоправната неправооспособност на подвластния.

19. Брак. Сключване на брака и попадане под *manus*. Предпоставки за сключване на брак. Развод.

20. Отношения между съпрузи. Лични и имуществени отношения между съпрузите. Зестра / *dos* /.

21. Лични и имуществени отношения между родители и деца. Придобиване на *pater potestas*

22. Агнатство и когнатство.

Т е м а VI

ВЕЩНИ ПРАВА

23. Вещи. Понятие. Видове вещи.

24. Владение. Същност и значение на владението. Историческо развитие на владението в Рим.

25. Видове владения и оправдание на владенческата защита. Придобиване и изгубване на владението. Защита на владението. / *interdicta* / *corp*; *animus*

26. Собственост. Класиците на марксизма-ленинизма за правото на частната собственост в Рим. Начални етапи в развитието на рамската собственост. Развитие на собствеността при разцвета и упадък на римското робовладение.

27. Видове собственост в предкласическото и класическото римско право. Съдържание и ограничения на рамската робовладелческа собственост.

28. Придобиване на собственост. Производни /деривативни/ начини за придобиване на собственост: *mancipatio, iure cessio* Първични /оригинерни/ способи за придобиване на собственост; давност, завладяване, преработване, съединение, придобиване на плодове.

29. Защита на собствеността. *rei vindicatio, Actio publiciana*

30. Права върху чужда вещ. Лични сервитути. Поземлени сервитути. Придобиване и погасяване. Суперфиция. Наем на мектигален имот. Емфитеза.

Т е м а VII

ОБЩО УЧЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ДОГОВОРИТЕ

31. Облигационно отношение. Историческо развитие на облигационното отношение в Рим. Същност и елементи на облигационното отношение. Облигационно и вещно право. Източници на облигационното отношение. Естествени задължения.

32. Общо учение за договора. Исторически развой на договорите в римското право: Съгласие на страната. Пороци на съгласието. Представителство. Случайни елементи на договора.

33. Изпълнение на облигационното отношение. Място и време на изпълнението.

34. Неизпълнение. *Delus culpa* . Забава. *Mora debitoris*

35. Погасяване на облигационното отношение независимо от изпълнението. Прихващане /*compensatio* /. Подновяване /*novatio* /. Други способи за погасяване на облигационното отношение.

36. Прехвърляне на облигационното отношение. Новационна. Делегация. Прокурация за своя работа. Цесия.

37. Особени видови облигационни отношения. Солидарни /кореални/ задължения. Алтернативни задължения. Родови задължения.

Т е м а VIII

38. ОТДЕЛНИ ВИДОВЕ ДОГОВОРИ

38. Нексум / nexum / . Класовата експлоатация при този договор. Изчезването му.

39. Стипулация / stipulatio / . Форма Последни. Причината при стипулацията. *dictio dotis, ius iurandum*
idum libertati

40. Литерален договор.

41. Обикновен заем. / mutuum / . Прехвърляне на собствеността при mutuum . Задължение на заемателя да върне получените в заем вещи. *fiduciarius* и *antichresis*.

42. Заем за послужване / *commodatum* / Влог. *depositum*
Задължение

43. Покупко-продажба / *emptio-venditio* / . Историческо развитие. Съществени елементи на договор за продажба. Задължение на продавача да предаде проданата вещь. Задължение на купувача да плати уговорената цена. Рискът при продажбата. Отговорност за евикация. Отговорност за скрити недостатъци. Акцесорни съглашения при продажба.

44. Наем / *locatio-condictio* / . История. Наем на вещи / *locatio-condictio rerum* / . Елементи, задължения на страните ; прекратяване. Наем на работа / *locatio-condictio operarum* / . Наем на трудов резултат / *locatio condictio operis* / .

45. Дружество / *societas* / . Произход и развитие. Елементи на дружествения договор. Видове дружества. Задължения на съдружниците. Отношения на съдружниците и третите лица. Прекратяване на дружествения договор.

46. Поръчка / *mandatum* / . Елементи на договора. Задължения на страните. Погасяване на мандата.

47. Наименувани договори. Произход и развитие.
Видове.
48. Пактове. Развитието им в рамското право.
Добавъчни пактове. Претарски пактове: редепт и конститут.
49. Pacta legitima
50. Обезпечение на вземанията: залог и поръчителство.

Т е м а IX

КВАЗИКОНТРАКТИ, ДЕЛИКТИ, СВАЗИДЕЛИКТИ

51. Квazиконтракти. Неоснователно обогатяване.
Историческо развитие на исковете за неоснователно обогатяване. Иск за връщане на недължимо платеното *condictio indebiti* /. Други искове за неоснователно обогатяване.
52. Водене на чужда работа без поръчка / *negotiorum gestio* /.
53. Деликти. Историческо развитие на деликтите в Рим. Наказателни / пенални и реперсектуорни / искове при деликтите.
54. *Injuria, Furtum, Damnum injuria datum, Fraus creditorium*
55. Квази деликти. Ноксална отговорност.

Т е м а X

Н А С Л Е Д Я В А Н Е

56. Наследяване. Историческо развитие на наследяването в Рим. Изказване на класиците на марксизма-ленинизма за същността и произхода на наследяването. Наследство.
57. Наследство по завещание. Завещание. Форма и съдържание на завещанието.

58. Наследяване по закон. Наследяване по 12-те таблици. Наследяване по проторски едикт. Интестатното наследяване според Юстиниановото право. Защита на наследника по закон срещу лишаване от наследство.

59. Придобиване и защита на наследството. Начин на придобиването. Действие на придобиването. Съ. наследяване и акресценция. Защита на наследника - *petitio hereditatis*

60. Завети. Легати и фидеикономиси. Видове легати и фидеикономиси..

61. Дарение.

Л И Т Е Р А Т У Р А

А. РЪКОВОДНА

Маркс и Енгелс, Манифест на комунистическите партии, изд. БКП 1955 г.

Маркс, Форми, предшествувачи капиталистическото производство. С 1958 г.

Маркс, Към критиката на политическата икономия /въвеждане/, изд. БКП, София, 1949 г.

Енгелс, Произход на семейството, частната собственост и държавата, София, изд. БКП /к/, 1947 г.

Енгелс, Анти Дюринг , изд. БКП, София, 1950 г.

Ленин, Държавата и революцията, София, 1944 година.

Б. СПЕЦИАЛНА

М. Андреев, Римско частно право, изд. Наука и изкуство, III преработено и допълнено издание, С., 1966 г.

Римско частно право, под ред. на проф. Новицки и проф. Перогерски, прев. Н. Бранев и К. Георгиев, изд. Наука и изкуство, С., 1952 г.

История на държ. и правото, т. I, под ред. на Черниловски, прев. К. Георгиев, Б. Кепов и П. Геновски, изд. Наука и изкуство, С. 1953

М. Андреев, Развод и *adulterium* в класическото римско право, изд. Наука и изкуство, С., 1954 г.

М. Андреев, Недвижимата собственост в Рим преди XII таблици, Годишник на Софийския университет, ЮФ., С. 1950-1952 г., ч. I, т. 45

Съставил:

проф. М. Андреев